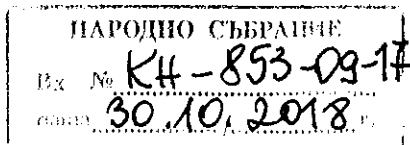

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№. 0101-168
30.10.2018 г.

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА КЪМ
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДОКЛАД

Относно: *проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2019 г.
в частта му за образование и наука*

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,**

Във връзка с внесения от Министерския съвет проект на закон за държавния бюджет на Република България за 2019 г. в областта на политиката за образование и наука представям на Вашето внимание следната информация:

I. ОБРАЗОВАНИЕ

Законопроектът за държавния бюджет на Република България за 2019 г. увеличава разходите за образование и извежда сектора като приоритет в политиката на правителството. Ръстът в разходите за образование е насочен основно към увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование, което е предпоставка за привличане на повече млади учители и на специалисти с високо равнище на професионална подготовка и квалификация във

всички образователни институции, дори и тези в най-малките и отдалечени населени места.

Общият размер на разчетените разходи за образование за 2019 г. е **4 203,4 млн. лв.**, което представлява **3,6%** от БВП (при **3 844,5 млн. лв.** за 2018 г.). Увеличението на разходите в номинална стойност спрямо 2018 г. е **363,2 млн. лв.**, от които ръстът на средствата с източник национален бюджет е **450,5 млн. лв.**, тъй като разчетите на средствата от Европейския съюз намаляват с **87,3 млн. лв.** Намалението на разходите по сметки за средства от ЕС отразява прогнозата за по-ниски разходи за първата година на изпълнение на новите процедури по 2 и 3 ОС на Оперативна програма “Наука и образование за интелигентен растеж” 2014 – 2020, които ще стартират в началото на 2019 г.

А. Предучилищно и училищно образование

Приоритетите, към които е насочена политиката в областта на предучилищното и училищното образование, са:

1. подкрепа на реформите и изпълнение на мерките, заложи в Закона за предучилищното и училищното образование;

2. повишаване доходите на педагогическите специалисти и привличане на млади хора в професията;

3. пълно обхващане на всички подлежащи на образование деца и ученици, предотвратяване на отпадането от образователната система и реинтеграция на преждевременно напусналите;

4. подобряване на качеството на образованието във всички училища и нива на системата;

5. осигуряване на качествено професионално образование и обучение в партньорство с бизнеса и съответствието му с потребностите на пазара на труда.

Разчетените средства за системата на предучилищното и училищното образование за 2019 г. нарастват с **422,1 млн. лв.**, като общият им размер достига **3 304,3 млн. лв.**

Предвиденият ръст в средствата за предучилищно и училищно образование за 2019 г. обезпечава правителствените ангажименти за повишаване доходите на педагогическите специалисти. Увеличението на средствата за издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците с 330 млн. лв. ще гарантира ръст на възнагражденията на педагогическите специалисти средно с 20 на сто за 2019 г. За

непедагогическите специалисти са предвидени 39 млн. лв. за осигуряване на 10% увеличение на работните заплати, в т.ч. и на минималната работна заплата за страната.

За изпълнение на политиките по Закона за предучилищното и училищното образование са осигурени допълнително:

- 8,0 млн. лв. за допълнителна работа с деца и ученици от уязвими групи;
- 4,3 млн. лв. за транспорт на децата и учениците;
- 8,0 млн. лв. за подпомагане храненето на децата от подготвителните групи и учениците от I-IV клас;
- 25,1 млн. лв. за личностното развитие на учениците чрез участие в дейности за занимания по интереси за развитие на способностите и компетентностите им и за изява на дарбите им в областта на науките, изкуствата и спорта;
- 1,6 млн. лв. за разширяване дуалната форма на обучение в професионалните училища и повишаване интереса на учениците за обучение в защитени от държавата специалности и специалности с очакван недостиг на пазара на труда чрез предоставяне на допълнителни стипендии.

За изпълнение на основните приоритети в областта на предучилищното и училищното образование за осигуряване на равен достъп до качествено образование на всяко дете и повишаване на обхвата и задържане на учениците в училище основните инвестиции за системата за 2019 г. са насочени към финансиране на мерки за:

- работа с деца и ученици от уязвими групи – 30,0 млн. лв.;
- обучение по професии, които са търсени на пазара на труда или се очаква недостиг в близко време – 3,0 млн. лв.;
- издръжка на защитените детски градини и училища – 4,3 млн. лв.;
- осъществяване на обща и/или допълнителна подкрепа за личностно развитие за сметка на спрените месечни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование по ЗСПД (§ 38 от ЗПУО) – 6,5 млн. лв.

С общия размер на разчетените средства за училищното и предучилищното образование ще бъдат финансирани следните основни дейности:

*1. Издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците в детските градини и училищата. Общият размер на разчетените разходи за тази дейност е **2 318,9 млн. лв.**, с които се осигуряват разходите им за възнаграждения и издръжка. Освен средствата по стандарти тук се включват и средствата, предвидени за допълнително финансиране на защитени училища и детски градини и за възстановяване на преходните остатъци по бюджетите на държавните училища.*

С тези средства ще се обезпечи възпитанието и обучението на 124 231 деца в детските градини, 112 177 деца в задължителната предучилищна подготовка, 672 731 ученици в неспециализираните училища, в т.ч. 114 122 ученици в професионалните училища, 15 060 ученици в специализираните училища (за изкуство и култура и спортни училища), 2 152 ученици в специалните училища и 32 521 ученици във вечерна, задочна, самостоятелна и индивидуална форма на обучение.

2. Подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Общият размер на разчетените за 2019 г. средства е **503,0 млн. лв.**, от които най-голям е делът на предвидените разходи по норматив за целодневна организация на учебния ден за учениците от I до VII клас в неспециализираните училища – **190,5 млн. лв.** Тук се включват и средствата за:

- ученически стипендии – **27,6 млн. лв.;**

- ученически общежития - **27,8 млн. лв.;**

- познавателни книжки, учебници и учебни комплекти за безвъзмездно ползване от учениците от I-VII клас и децата от подготвителните групи – **26,0 млн. лв.;**

- подпомагане храненето на децата от подготвителните групи и учениците от I-IV клас - **34,6 млн. лв.;**

- за транспорт на децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от населени места, в които няма детска градина или училище – 43,2 млн. лв., в т.ч. 3,2 млн. лв. за поддръжка на автобуси, предоставени на училищата за осигуряване на транспорт на деца и ученици;

- приобщаващо образование на деца и ученици със специални образователни потребности – **59,2 млн. лв.**, от които 48,5 млн. лв. за ресурсно подпомагане на деца и ученици, интегрирани в масови училища и детски градини;

- дейности за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта на децата и учениците, осъществявани от центровете за подкрепа за личностно развитие и специализирани обслужващи звена – **16,2 млн. лв.;**

- занимания по интереси за неспециализирани, специализирани и специални училища – **25,1 млн. лв.;**

- кариерно ориентиране, осъществявано от центрове за подкрепа на личностното развитие – **1,5 млн. лв.**

- подкрепа за ученици с изявени дарби – **2,0 млн. лева.**

3. Развитие на детските градини и училищата – предвидените средства за 2019 г. за тази дейност са в размер на **149,1 млн. лева**. Тук се включват средствата за подобряване на материалната база на общинските и държавните детски градини и училища, в т.ч. допълващия стандарт за материална база на училищата. В рамките на тази дейност са разчетени и средствата за транспорт на педагогическите специалисти от местоживеенето им до местоработата и обратно в размер на **14,7 млн. лева**.

4. Предвидените със законопроекта за държавния бюджет за 2019 г. по бюджета на Министерството на образованието и науката средства за изпълнение на национални програми за развитие на образованието са **75,5 млн. лева**.

5. За съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците в българските общности в чужбина чрез подпомагане на обучението по учебните предмети български език и литература, история и цивилизация, география и икономика в частта им, отнасяща се до историята и географията на България, организирано в неделните училища в чужбина за 2019 г., са разчетени **8,0 млн. лева**.

Б. Висше образование

II. Висше образование

Политиката в областта на висшето образование е насочена към устойчиво развитие и повишаване качеството на обучение и ориентирането му към нуждите на пазара на труда. И през 2019 г. ще продължат да се изпълняват реформите, насочени към специализация на държавните висши училища и тяхното профилно оптимизиране; реструктуриране на приема към професионални направления с очаквано по-високо бъдещо търсене на пазара на труда; усъвършенстване на рейтинговата система на висшите училища; предоставяне на публични гаранции за студентски кредити; премахване на ограниченията за прием на студенти от българските общности в чужбина.

С проекта на бюджет за политиките за осигуряване на устойчиво развитие и разширяване на достъпа до висше образование за 2019 г. са осигурени допълнителни средства за:

- издръжка на обучението на студентите и докторантите – **39,2 млн. лв.**, формирани въз основа на комплексната оценка на качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда;

- изпълнение на мерки, насочени към повишаване интереса на студентите за обучение в специалности с бъдещ недостиг на пазара на труда, включително чрез освобождаване от заплащане на такси за курса на обучение. - **2,0 млн. лв.**;

- увеличаване на стипендиите на студентите, в т.ч. и на студентите от българска народност, приети за обучение в държавни висши училища – **2,0 млн. лв.**

Трансферите за държавните висши училища са в размер на **477,4 млн. лв.**, от които **449,3 млн. лв.** за държавните висши училища към МОН и **28,1 млн. лв.** за висшите военни училища към Министерството на отбраната (това са само за трансферите за дейности по образованието, като в тях не се включва субсидията за присъща научна и художествено-творческа дейност).

Общият размер на предвидените от бюджета на МОН трансфери за държавните висши училища в размер на **457,3 млн. лв.** се разпределят по елементи съгласно чл. 91 от Закона за висшето образование, както следва:

1. Средства за издръжка на обучението – **373,7 млн. лв.** за осигуряване обучението на 150 179 средноприравнен брой студенти, като **205,5 млн. лв.** от общия размер са определени в зависимост от комплексната оценка за качеството на обучение и съответствието му с потребностите на пазара на труда.

2. Средства за присъщата научна и художествено-творческа дейност и издаване на учебници и научни трудове - **8,0 млн. лева.**

3. Средства за социално-битови дейности на студентите и докторантите – **65,2 млн. лв.**, в т.ч. средства за стипендии – **49,3 млн. лв.** и средства за студентски столове и общежития – **15,9 млн. лева.**

4. Средства за капиталови разходи - **5,6 млн. лева.**

Одобрената държавна гаранция по Закона за кредитиране на студенти и докторанти за 2018 г. е в размер до **50,0 млн. лева.**

И през 2019 г. националното финансиране на образованието ще продължи да се допълва и със средства от структурните фондове на ЕС. Те са насочени главно към подкрепа на личностното развитие на учениците в съответствие с индивидуалните им образователни потребности, чрез дейности, с които се допълват, развиват и надграждат компетентностите, придобити в задължителните часове, и се мотивират учениците за задържане в училище и предотвратяване на преждевременното напускане. Подкрепа на деца в предучилищна възраст, чийто майчин език не е българския, чрез допълнително обучение по български език. Мерки, насочени към насърчаване професионалното развитие на педагозите и прилагане на нови и иновативни методи в преподаването и оценяването, като основен акцент е поставен върху младите учители в системата. Развитие на дигиталните умения в училище чрез изграждане на отворен образователен

облак за електронно учебно съдържание и услуги и на модерна защитена среда, базирана на съвременни технологии за онагледяване/представяне на учебния материал.

III. НАУКА

За наука в бюджета за 2019 г. са разчетени *529,1 млн. лв.* (0,5% от БВП) при *405,8 млн. лв.* (0,4% от БВП) за 2018 г. Нарастването на публичното финансиране на сектора извежда науката като приоритет на правителството за периода на бюджетната прогноза.

С ръста на разходите за наука за 2019 г. се осигуряват преимуществено средства за повишаване ефективността на инвестициите в науката чрез финансиране на научните организации в зависимост от постигнатите резултати и увеличаване на дела на програмно-конкурсното финансиране на научната и изследователската дейност.

Акцентът се поставя върху финансиране на научни изследвания в приоритетни и конкурентни области за решаване на важни обществено значими предизвикателства, подпомагане на млади учени и осъществяване на съвместни научни изследвания между български учени и водещи учени от чужбина, разпределение на средствата между научните звена и колективи въз основа на оценка на научната им дейност и резултатите от нея. През 2019 г. ще продължи и изпълнението на одобрените през 2018 г. 12 национални научни програми с финансиране на научни дейности с потенциално висока обществена възвръщаемост в областта на околната среда, здравеопазването, енергетиката, транспорта, културно-историческото наследство и др.

Със законопроекта за държавния бюджет за 2019 г. се предвижда трансферите от държавния бюджет за Българската академия на науките да се предоставят диференцирано за основни и администрирани дейности и за национално възложени задачи, свързани с развитието на страната.

Предвидените разходи за наука по бюджета на МОН за 2019 г. са в размер на *60,9 млн. лв.* В разходите за наука по бюджета на Министерството са разчетени и средствата за дейността на Националния институт по хидрология и метеорология към министъра на образованието и науката, изпълняващ ролята на национална хидрометеорологична служба на Република България. Средствата по бюджета на МОН обезпечават и дейности за информационно обслужване, наблюдения и изследвания в различни области на обществения живот; подготовката на научноизследователски кадри; за участие на България в международни организации в областта на науката и за конкурсно-проектно финансиране на научните изследвания.

Поетапното увеличаване на публичното финансиране за научна и изследователска дейност и обвързването на институционалното финансиране за наука с реалните научни резултати ще допринесат за превръщане на научния сектор в основен фактор за изграждане на икономика, базирана на знанието.

За периода 2019-2021 г. средствата за наука от структурните фондове на ЕС по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020“ ще са насочени главно към инвестиции в нови и уникални научни инфраструктури, каквито са центровете за върхови постижения, центровете за компетентност и регионалните научни центрове.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
Signed by: Krasimir Georgiev Valchev